

Finlands Synskadade

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

5/16

12 Skilla flyttar

4 Stor konkurrens om
att sälja hjälpmedel

17 Paralympisk ryttare
trotsar kramper

Innehåll

Nr 5, maj-juni 2016

LEDAREN

3 Skynda långsamt!

ARTIKLAR

- 4 Ny teknik som ersätter synen
- 8 Fånga fåglar med öronen
- 10 Utblick: Inte bara för syns skull
- 12 Skilla flyttar in med Ruskis
- 14 Alternativ till transplantation ger hopp om färre ingrepp

PROFILEN

17 Katja Karjalainen: dressyrdrottningen med ohygglig otur

AKTUELLT

22 Aktuellt

AKTUELLT I DISTRIKTEN

25 Aktuellt i distrikten

16

4

12

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 105. Nummer 6/2016 utkommer 30.6, deadline 13.6.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sören Jonsson
Tfn 044 712 3017
e-post: soren.jonsson@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

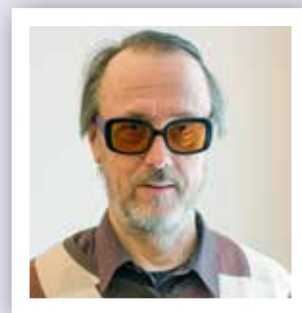
Pärmbild: Utan ridsport skulle Katja Karjalainen troligtvis inte längre klara av att gå. I tjugosexårs åldern insjuknade hon i en allvarlig sjukdom som berövade synen och känseln.

Foto: Sören Jonsson

ISSN 0789-5739
Forsberg, Jakobstad 2016

Skynda långsamt! – förändring ur ett längre perspektiv

Vid senaste sekelskifte var Martti Ahtisaari republikens president, Bill Clinton huserade i Vita huset, nästan tio år hade gått sedan den stora ekonomiska krisen i Finland, internet var rätt vanligt i hemmen och Osama bin Ladens gäng planerade nine-eleven. I ett historiskt perspektiv har ganska få förändringar skett på dessa sexton år. Politikerna håller på med likartade frågor, terrororganisationerna likaså.

Gutenbergs boktryckarinnovation på 1400-talet är en betydligt större sak än internet och de digitala funktioner som för tillfället höjs till skyarna. Saker och ting ska sättas i rätt perspektiv.

Organisationerna i samhället har fungerat på likartat sätt i flera generationer. En organisation, som till exempel FSS och distriktsföreningarna, bör hela tiden förändras. Det är dock skäl att skynda långsamt eftersom historien visar att speciellt mycket inte ändrats de senaste femton åren. Varför skulle då förändringar ske snabbare de närmaste femton åren?

En synskadads vardag, liksom andra specialgruppers, är likadan som tidigare. I umgänget mellan människor har inget avgörande skett på individnivå. Ifall man vill se på människor som en grupp, t.ex. synskadade, har en viss attitydförändring kommit igång. Grundskolans kungstanke

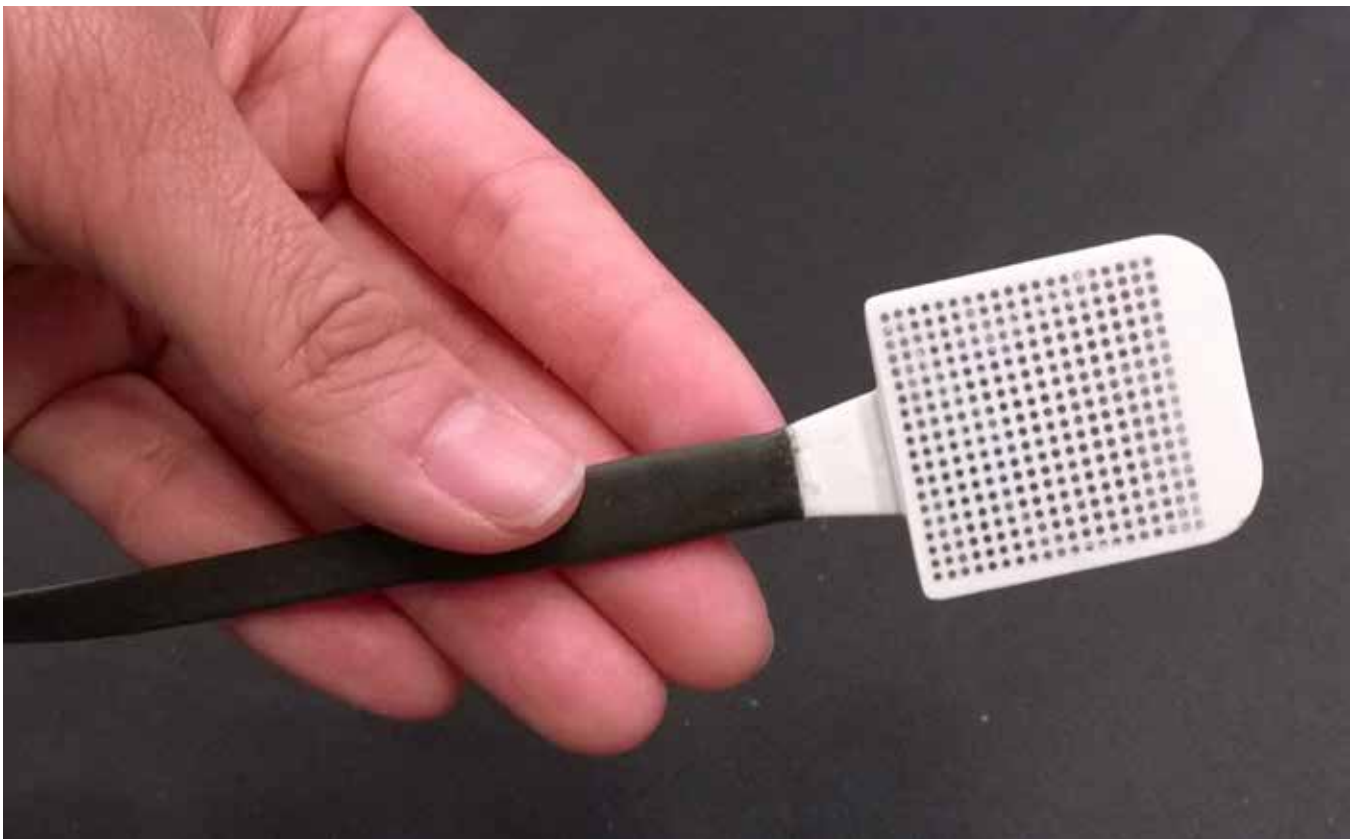
om jämlikhet har här haft en stor och positiv betydelse. Indelningen i vi och de håller på att försvinna till gagn för hela samhället och dess välbefinnande.

Intressebevakning får allt större betydelse för att nå de jämlikhetsideal vårt samhälle ska stå för. Olika sociala aktiviteter är givetvis viktiga, men är till sin natur slutna och enbart för oss själva.

Intressebevakning handlar mycket om synlighet, men för att synligheten ska noteras bör vi alla hela tiden vara aktiva i allt som sker runtomkring. Det är inte avvikande att vara synskadad, det har alltid förekommit synskadade i ett historiskt perspektiv.

Synligheten noteras om vi lyckas skapa många nätverk och där vår påverkan sker genom lobbning. Ett lagförslag som kommer för utlåtande ändrar inte i grunden genom några randanmärkingar, utan det är i ett tidigt beredningsskede som man slår fast vad som ska ingå eller inte ingå i lagen.

FSS personal står för en sakkunskap och framförallt en kontinuitet som förtroendevalda inte kan eller ens ska stå för. Förtroendevalda bör dock vara så pass proaktiva och framsynta att de kan se skogen bakom träden.

▲ **TUNGA.** Med en platta som man har i munnen ska man kunna se dörrar, kaffekoppar och trottoarkanter med tungan.

TEXT OCH FOTO: LARS HEDMAN

Ny teknik som ersätter synen

Flera olika par elektroniska glasögon, "backradare" på axeln, förstöringsapparater i fickorna, en sensor på tungan och en telefon som berättar var du är. Tillverkarna konkurrerar om att utveckla nya hjälpmedel för personer med synskada.

VÄRLDENS STÖRSTA MÄSSA för hjälpmedel, CSUN, presenterade i mars det nyaste nya inom den teknologiska utvecklingen. En av de stora målgrupperna är personer med synskada. Flera av de 140 utställarna på konferensen i San Diego hade

åtminstone något hjälpmedel för synskada att erbjuda. Speciellt verkar konkurrensen mellan olika förstöringsapparater vara hård. Där gäller det för utställarna att febrilt hitta argument varför just deras apparat är överlägsen grannens.

De här glasögonen har hjälpt många, också med svår synskada, att se bättre och de ersätter flera andra hjälpmedel.

Förstoringsapparater i mångt och mycket

Ett av företagen som satsar på produktutveckling och lyckas hålla sig i täten är kinesiska Outsmarting Dacone. De har utvecklat en liten förstoringsapparat med färgskärm. Den väger bara 140 gram, det vill säga som en mobiltelefon, och kan förstora upp till 17 gånger. Kanske inte så bra att läsa tidningar med, men nog så effektiv för etiketter och prislappar.

Vill man läsa tidningar eller böcker finns det andra alternativ. Dacone har också större förstoringsapparater, men de är inte lika lätta att ha med sig överallt. Då erbjuder grannen, eSight från Kanada, en annan lös-

ning. De har byggt in förstoringsapparaten i ett par glasögon. **Hugh Montgomery**, som själv har en synskada, demonstrerar.

– Utan glasögonen kan jag inte läsa eller känna igen ansikten, berättar han. Han sätter på sig ett par överstora solglasögon och visar att han nu kan läsa texten på ett papper och kan se vad som händer längre bort i utställningssalen.

– De här glasögonen har hjälpt många, också med svår synskada, att se bättre och de ersätter flera andra hjälpmedel, förklarar han.

Glasögonen består av en kamera med hög resolution, en dator och två skärmar. De fungerar både på nära och på långt håll. De är enligt Hugh Montgomery överlägsna tidi-

CSUN: VÄRLDENS STÖRSTA KONFERENS OM HJÄLPMEDEL

- Hålls en gång om året i San Diego i Kalifornien.
- Arrangerades för 31 gången under påskveckan i år.
- Tre dagar med över 300 olika föreläsningar och en mäsas med 140 utställare.
- Presenterar de nyaste tekniska framstegen inom hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.
- Besöks av sakkunniga från hela världen, också från Finland och Sverige.
- Webbplats www.csun.edu/cod/conference/2016/sessions/

FINGER. Frank Hackett på Orcam demonstrerar för Immaculate Masamba hur glasögonen läser åt henne då hon för fingret till texten.

gare modeller, betydligt mindre och lättare trots att de är högupplösta.

Fingerstyrd uppläsning

Men eSight kan inte hjälpa alla, har man en svår synskada finns det ingen förstöringsapparat som räcker till. Där har israeliska Orcam en lösning som väckte uppmärksamhet redan på mässan i fjol.

Frank Hackett demonstrerar systemet och hur man ska föra fingret från näsan till pappret för att starta läsningen.

– Kameran hittar texten med hjälp av fingret så att datorn kan läsa upp den åt dig, förklarar han. Systemet klarar flera olika sorters texter, från dokument och tidningar till etiketter och sedlar, ja till och med matlistan när man är på restaurang.

Kameran är inte större än en cigarettändare och sätts fast på skalten på glasögonen. Den skickar informationen vidare till en

liten dator med ett program som känner igen text och som dessutom skapar ett bibliotek av det den sett tidigare. Texten blir sedan utan fördröjning uppläst i en liten hörlur vid örat.

Flera av besökarna som testade Orcam var imponerade över hur bra läsningen fungerade. Det var inte alltid helt felfritt, ibland hade kameran svårt att hitta texten och en del etiketter krävde många försök. Men ren dokumenttext lästes upp klart och snabbt.

Synskadade får radar

Hjälpmedel som byggs in i glasögon verkar vara en lösning i flera nya innovationer. Dacone har också glasögon för att hjälpa personer med synskada. Deras lösning påminner om en backradar i en bil. Ett par glasögon med ultraljudssensor varnar med pipande om det finns ett objekt 1,4 meter framför en. Ju närmare man kommer objek-

◀ **FÖRSTORING.** Hugh Montgomery på eSight kan inte läsa eller se något på avstånd utan de förstorande glasögonen.

tet desto intensivare blir pipandet. Glasögonen kan kombineras med en liten vibrerande apparat på axeln som varnar för hinder från sidan. BMCC, universitetet på Manhattan i New York, har utvecklat en sådan sensor som är stor som en tändsticksask.

”Se” med tungan

Det stora diskussionsämnet på mässan var ändå Brainport, som tillverkas av det amerikanska företaget Wicab. Brainport är ett par glasögon med kamera som förmedlar en bild på 20 gånger 20 punkter till en liten platta

som man har i munnen. Tungan känner igen punkterna som ”små bubblor” och det ska hjälpa en blind person att ”se” till exempel en dörröppning, en trottoar eller en kaffekopp. Det ska också hjälpa att se var ansiktet på den man talar med är och nu utvecklar man också ett program som ska känna igen exit- och toalettskyltar.

Enligt vice verkställande direktör **Bill Conn** på Wicab har man testat Brainport på cirka 300 personer och sålt systemet, som kostar cirka 9000 euro, till 100 kunder runt om i världen. En av kunderna finns i Finland. ●

ANNONS

Finlands Synskadade finns också på Skriftly!

Skriftly samlar innehållet från de finlandssvenska tidskrifterna.

Skriftly ger läsarna mångsidiga möjligheter att hitta, följa och läsa innehåll som berör och intresserar dem, tvärs igenom tidningslandskapet, för en låg månatlig summa.

SKRIFTLY
skriftly.fi

Fånga fåglar med öronen

– Där! Tuidi tui tui, lite sådär sorgset. Det är Finlands vanligaste fågel.

DEN SOM PRATAR är **Hans G. Hästbacka**, fågelentusiast och -guide. Långsamt leder han ett gäng på runt tio personer längs en skogsstig i Katrinedal i utkanten av Åbo.

– Den har ett riktigt intetsägande utseende, men den sjunger fint, säger han om samma fågel och bläddrar fram lövsångaren – fågeln i fråga – i den medhavda boken för att visa sällskapet.

Hästbacka är ledare och sakkunnig för den kurs som Åbolands Synskadade ordnar i samarbete med Arbis och Lions i vår. Den ger en möjlighet för ÅS medlemmar och andra intresserade att bekanta sig med fåglar på ett lite annat sätt än det vanliga.

Fast egentligen är det inte så annorlunda.

– Trots allt är det bästa sättet man kan lära känna fåglar att lyssna på deras läten. Det är väldigt sällan man får se den fågel man hör.

Just den egenskapen gör fågelskådning – eller fågellyssning i det här fallet – till en utmärkt hobby för synsvaga. Om man har tillräckligt med ledsyn för att ta sig en bit in i skogen räcker det alldeles utmärkt. Bor man på landet behöver man inte ens gå så långt.

– Hemma i Österbotten så har jag sett eller hört över 190 fågelarter hemma på gården, säger Hästbacka som är hemma från Terjärv, även om han numera bor i Åbo.

Det om något bådär gott för den som vill sätta igång med hobbyn på lata försomrardagar. Allt som behövs är lite grundkunskap, och den kan man få ganska snabbt via böcker, cd-skivor eller på webben.

– Där finns utmärkta databaser med ljudklipp som i inledningen av klippet berättar vilken fågel det handlar om och vilken sorts rop.

Gruppen med fågelintresserade går långsamt framåt genom naturskyddsområdet och Hästbacka pekar ut de olika fåglarnas läten efterhand. En koltrast, en domherre, en flugsnappare. Han berättar om skillnaden mellan lockrop och varningsrop – och om Europas minsta fågel kungsfågeln.

– Den har ett så högt läte att äldre personer ofta inte kan höra den, de har tappat den delen av registret, säger han precis innan fågeln sätter igång med ett varningsrop om att det finns människor i närheten – och mycket riktigt är det en del av gruppen som inte kan uppfatta lätet.

Under mitten av vandringen föräras gruppen med ett besök av näktergalen.

– Det låter som den kommer därifrån, säger Hästbacka och gestikulerar mot herrgården där vandringen tog sin början.

– Med vår tur så sitter den säkert på bänken där jag väntade på er.

Och ganska snabbt följer han upp med:

– Det där understryker bara vad jag sa till en början: ”Ju mer man går, desto mindre får man höra”. ●

FÅGELUTFLYKT. Under den korta promenaden i Katrinedal i Åbo uppmärksammade Hans G. Hästbacka gruppen på ett flertal olika fågelarter, som kunde variera stort redan var hundra meter.

TEXT: OLE NORRBACK, FOTO: JOHANNES JANSSON, NORDEN.ORG

Inte bara för syns skull

ALLA HAR VI något handikapp. Alla avviker vi i något avseende och alla hör vi till någon minoritet. Jag hör till åtminstone tre; de överviktiga, de vänsterhänta och de som har starkt nedsatt syn på ena ögat.

Två saker är viktiga för oss alla som avviker. Den ena är att vi godkänner oss själva som vi är och lär oss leva med det som är annorlunda. Den andra är att vi alla godkänner andras avvikelser och ser till att förutsättningarna till ett likvärdigt liv för alla är så goda som möjligt.

Svenska pensionärsförbundet är en bred folkrörelse med nästan 20 000 medlemmar. Två minsta gemensamma nämnare förenar oss; åldern och språket. Vi har visserligen ingen åldersgräns för medlemskap, men de, som ännu inte är pensionärer, är ytterst få. Vi är glada att vi har medlemmar med annan språklig bakgrund, men som vill vara med oss

för vårt språks skull. Vi frågar inte våra medlemmar om deras religiösa, politiska eller annan tillhörighet. Vi skiljer inte på ”jude eller grek”, för att låna bibeln. Alla som vill trivas med oss är välkomna.

Våra föreningar bjuder på en mängd aktiviteter. Den sociala samvaron, att sjunga tillsammans, dansa, resa, lyssna till varandra, promenera tillsammans, för att nämna några, är alla uppskattade och viktiga orsaker att vara med och trivas. En synskada är inget hinder i de flesta av aktiviteterna. Mångas syn försvagas med åren.

Ensamhet och utanförskap är växande problem i vårt samhälle. En funktionsnedsättning kan vara, eller kan åtminstone upplevas, som ett hinder. Så får det inte vara. I alla sammanhang uppmanar vi varandra att se oss omkring, söka upp ensamma och ta dem med i våra mångsidiga aktiviteter. Pen-

---

Pensionärerna växte upp under tider när de flesta var vana att ta hand om varandra. Också om vi nu vant oss vid att kommunen hjälper oss när vi har svårigheter, så är nog viljan att hjälpa mycket synlig.

---

sionärerna växte upp under tider när de flesta var vana att ta hand om varandra. Också om vi nu vant oss vid att kommunen hjälper oss när vi har svårigheter, så är nog viljan att hjälpa mycket synlig. Vi växte upp med insikten om att vi alla lever ett bättre liv om vi bryr oss om varandra.

Sedan länge har vi ett gott samarbete med Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Det samarbetet är värdefullt, för vi lär oss att beakta de synskadades särskilda behov. Att vår medlemstidning God Tid också utkommer som taltidning är säkert en följd av vårt långvariga samarbete.

För en tid sedan ordnade vi tillsammans "Sinnenas dag/kväll" i de olika landskapen med många deltagare. De var tänkta som skolning av våra medlemmar om de särskilda behov, som bl.a. syn- och hörselskadade har, och om hur vi kan lyfta undan trösklarna, som de upplever som hinder. Den skolningen vill vi fortsätta med. Vi vill vara en inkluderande organisation, där ett handikapp inte får vara något hinder. Vi är beredda att utveckla vår egen verksamhet så att också de synskadade pensionärerna, ser det som helt naturligt att vara med också bland oss.

Finlandssvenska synskadade är en minoritet i minoriteten. Inte minst därför är samarbete så nödvändigt. En ensam minoritet är nämligen sällan stark. I de stora förestående förändringarna av vår social- och hälsovård har vi en gemensam och stor utmaning; hur kan vi tillsammans se till att vårdens kvalitet garanteras på svenska.

Konstgjorda barriärer mellan människor är alltid illa. Olikheter är dessutom oftast stimulerande. Vi vill samarbeta brett, inte minst med de yngre generationerna. Samarbetet är inte till bara för syns skull, det är till för vi alla skall kunna leva ett gott liv, om än förutsättningarna kan vara mycket olika. ●

OLE NORRBACK,
STYRELSEORDFÖRANDE,
SVENSKA PENSIONÄRS-
FÖRBUNDET

Skilla flyttar in med Ruskis

Valteri center för lärande och kompetens, Skillas verksamhet flyttar till nya utrymmen i Brunakärr. Vad ligger bakom flytten? Finlands Synskadade frågar rektor Josefin Holmkvist.

I fjol intervjuade jag Svenska Skolan för Synskadades dåvarande rektor Maj-Len Heikel som stolt berättade att skolan förblir en skild enhet i den nya Valteriskolan. Den nya enheten fick namnet Skilla som nu knappt ett år senare flyttar in till en annan enhet. Vad har hänt?

– Det är viktigt att poängtera att vi fortsätter vara två enheter. Administrativt sett har vi två olika språk och två olika organisationer. Många har frågat mig om vi nu blir till Ruskis – det blir vi inte. Vi delar bara utrymmen. Till våra elever pratar vi dessutom inte om att vi flyttar till Ruskis utan om att vi flyttar till nya Skilla.

Skilla kommer att få en egen vinge för undervisningen och elevhemmet får en egen våning i byggnaden. För att göra det extra tydligt har Ruskis och Skilla skilda ingångar för eleverna, säger Holmkvist.

Hur har samarbetet med de andra Valterienheterna börjat?

– Fram till nyåret så hände det inte så mycket, men från och med nyåret så började det hända väldigt mycket. Vi ser över verksamheten inom de olika enheterna och

vill lyfta fram de bästa sidorna från alla Valterienheter. Vi tar alltså lärdom av varandra. Till exempel kartlägger vi hur man på bästa sätt ska kunna stöda de inkluderade eleverna med synnedsättning. Kan vi i framtiden sprida på kunskapen och stöda den här elevgruppen på ännu fler enheter?

Från och med nästa läsår kommer ni alltså att finns i Brunakärr i Helsingfors i samma byggnad som en annan Valterienhet, Ruskis. Varför flyttar ni?

– Det finns egentligen tre huvudorsaker. För det första är Valteri en enda skola. Det betyder att vårt samarbete har blivit mycket mer omfattande. För oss har det blivit aktuellt att samarbeta med Ruskis som också finns i Helsingfors. Samarbete krävs och det är lättare att samarbeta under samma tak.

För det andra får vi en ny läroplan som träder i kraft den 1.8. För tre år sen började alla Valteriskolor skriva en gemensam läroplan som alltså snart tas bruk. I Valteris läroplan lyfter vi fram sambandet med habilitering och lärande. De elever som i dag är inskrivna i Valteriskolan har ofta tilläggsfunktionsnedsättningar och då är habilitering en viktig del av deras vardag. Tidigare har habilitering ofta skett skilt utanför skoltid, men i och med den nya läroplanen ska samarbetet mellan skolpersonalen och terapeuterna bli ännu bättre. Tyvärr räcker inte tre inskrivna elever till för att anställa egna terapeuter, men däremot har vi inlett ett starkt samarbete med Ruskis. Nu har deras terapeuter kommit hit eller så har vi att skickat våra elever till dem.

Det har fungerat bra, men tanken med den nya läroplanen är att terapeuterna ska vara en naturlig del av skolvardagen. De ska finnas med också i undervisningssituationer och det går inte att genomföra om man är på fysiskt två olika ställen.

För det tredje kräver Undervisnings- och kulturministeriet att alla statsägda byggnader ska användas optimalt. Ruskis elevantal har också minskat och de har tomma utrymmen som vi nu kan flytta in i.

Kommer terapeuterna att vara tvåspråkiga?

– Redan nu är vissa terapeuter tvåspråkiga, men inte alla. Målet är att i framtiden kunna erbjuda alla terapier också på svenska, så att våra elever kan få allting på svenska. Men liksom tidigare är det inte ännu riktigt möjligt.

◀ **RUTIN.** En större organisation kan göra gott, anser rektor Josefin Holmkvist. Under ett större tak blir det lättare för Skilla att få rutin på arbetet. – Men visst är det ledsamt att lämna de här fina utrymmena, säger Holmkvist.

Kommer Skilla att överleva bland de finska storenheterna?

– I dag kan vi påvisa behovet för våra tjänster och det tryggar därmed vår existens. Med andra ord: ja. Våra tjänster är tryggade så länge som synskadade och andra grupper behöver särskilt stöd i skolan.

Vad är Skillas största utmaningar enligt dig?

– Att få rutin på arbetet. Den största utmaningen är att betjäna en brokig skara elever med en liten personal. Allt skraddarsys till eleverna eftersom ingen elev är den andra lik. För att möta utmaningen tror jag att vi måste bygga upp ett starkt kontaktnät. Alla lärare kan inte vara expert på alla funktionsnedsättningar, utan kompetensen måste vara utspridd. Det har vi möjlighet till tack vare ett bra samarbete inom Valteri. ●

KONTROLL. Anna Korsbäck undersöker hornhinnan på en patient. Ögonsjukdom eller ärr kan förstöra hornhinnan, och då är den enda utvägen att byta ut hornhinnan mot en donerad hornhinna.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Alternativ till transplantation ger hopp om färre ingrepp

Alla som inte uttryckt sig motviljiga till organdonation under sin livstid räknas sedan år 2010 som potentiella organdonatorer. Trots detta är det viktigt att fylla i ett donationskort. Det gör beslutet lättare för anhöriga och hjälper människor i nöd. En vävnad som kan tas till vara är hornhinnan.

EN AV DE vanligaste orsakerna till att få en ny hornhinna är keratokonus, konformig hornhinna. Keratokonus är en ögonsjukdom som börjar i tonåren och framskrider i väldigt olik takt. För en del går utvecklingen snabbt medan det för andra tar många år innan man ens upptäcker sjukdomen. De första symptomen är att man börjar bli allt mer närsynt och får starkare brytningsfel. När optikern inte längre kan rätta till synfelet med optik eller om synen

drastiskt förändras skickas man till ögonläkaren som undersöker ögonen. Och i det här skedet upptäcks ofta konformig hornhinna. Förut har det enda sättet att behandla långt framskriden keratokonus varit att man transplanterar en hornhinna från en avliden organdonator. I dag finns en metod vid namn cross-linking som kan stanna upp progressionen av sjukdomen

Ögonsjukhuset vid Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, HNS, är det sjukhus som transplanterar de flesta hornhinnorna. Ögonkirug **Anna Korsbäck** har hjälpt många patienter att få synen tillbaka.

– Vi har gjort cross-linking sedan 2009, men kan ännu inte säga om det minskat på antalet transplantationer. Vi hoppas att det här minskar behovet av transplantation men det är för tidigt för att säga.

Med korslänkning förstärker man hornhinnan så att den inte längre fortsätter bukta utåt.

Kö till nya metoder

Faktum är att det görs rekordmånga transplantationer just nu. 2014 gjordes totalt 126 transplantationer, 2015 181 transplantationer och i år kommer man att göra ännu fler.

– Man har sett en stadig ökning av hornhinnetransplantationer vilket är en positiv utveckling. Det betyder att allt fler som behöver en ny hornhinna verkligen får en, säger Korsbäck.

Kön till hornhinnetransplantation är ungefär ett år. I keratokonus byter man vanligen hela hornhinnans tjocklek men vid dystrofier (grumlingar) på hornhinnans inre lager, endotelet, kan man byta bara det innersta cellagret. Vid transplantation av endotelet är återhämtningen snabbare och problem ovanligare.

Engångslinser är att föredra eftersom de inte på samma sätt samlar bakterier som i sin tur förorsakar infektioner i ögat.

Endotelcellagret har i uppgift att pumpa ut vätska från hornhinnan och hålla den klar. Endotelceller förnyas inte under vår livstid, vilket gör dessa extra känsliga för rubbningar. Om man lider av Fuchs dystrofi dör fler celler än normalt och de kvarvarande cellerna klarar inte av att pumpa bort all vätska. Hornhinnan blir svullen och kräver åtgärd. För dessa personer räcker det att man byter ut det innersta cellagret, vilket bara görs på HNS Ögonsjukhus.

Dystrofier har under senare år blivit vanligare och har under de senaste tre åren varit den vanligaste orsaken till att operera hornhinnan.

En annan sak som kan förorsaka skador på hornhinnan är infektioner. En inte så ovanlig orsak är månadskontaktlinser. Men det är dock inte många fall per år.

– Engångslinser är att föredra eftersom de inte på samma sätt samlar bakterier som i sin tur förorsakar infektioner i ögat.

Organdonationer behövs

En orsak till att antalet hornhinnor som transplanteras har ökat är att HNS Ögonklinik har fått igång samarbetet med organdonatorer.

– Det behövs alltid organdonationer. Förr har man glömt bort Ögonsjukhuset efter att andra organtransplantationer utförts. Men nu har vi äntligen fått i gång samarbetet och

▲ **DONATIONSKORT.** I en korg intill väntsalen i Ögonsjukhuset finns donationskort för den som vill fylla i. Dessa kan också beställas på nätet från www.kyllaelinluovutukselle.fi/elinluovutus/ja_till_organdonation.

vårt behov av att köpa in hornhinnor utifrån har minskat.

Efter en lagändring 2010 så räknas alla avlidna som donatorer om man inte uttryckt sig motvilligt till organdonation. Om en potentiell donator saknar donationskort hör man sig för hos de anhöriga om den avlidnas åsikt i frågan. Att ta ställning till donation i denna svåra och tunga period precis efter någons död är inte lätt. Därför är det fortfarande viktigt att underteckna ett donationskort.

Organdonation är ofta det sista eller det enda alternativet. Det hjälper människor och räddar liv.

Transplantationen kändes inte

En av Korsbäck patienter har just varit på kontrollgranskning och berättar om sin operation.

– Till en början ville jag inte genomgå någon transplantation. Jag såg ännu med ögat, och förstod inte nyttan. Men efter tre års väntan blev synen sämre och min ögon-

läkare skickade mig på operation. Jag fick ligga på rygg med lokalbedövning i ögat. Själva operationen var ingenting. Jag kände mig trygg hela tiden och det tog inte ont. Jag bara låg och lyssnade lite på vad de pratade, men jag förstår inte finska så bra så jag vet inte vad de pratade om, säger en patienten.

För visst är det en stor operation och kräver envist droppande både efter och före operationen.

– Hornhinnetransplantation hör till de största ingreppen man kan göra i ögat. Det tar tid för ögat att blir bra igen och kräver många kontrollbesök, säger Korsbäck.

Patienten som var på granskning ser bra igen med det opererade ögat. Synen är fortfarande lite grymig, men hon fick körkortet förnyat. Stygnen kommer att sitta kvar i totalt ett års tid.

Konstgjorda hinnor

Det sker forskning och framsteg inom hornhinnetransplantation, men ännu har inte konstgjorda hornhinnor slagit igenom. ”I Linköping och i Boston har man kommit längst”, säger docent Kari Krootila som följer med forskningen.

– Vi har gjort några försök med artificiella hornhinnor som ännu är under uppföljning. Problemet är att man inte ännu har lyckats skapa endotelcellerna som är bland de viktigaste för transplantationerna, säger Krootila.

– Det finns ett stort behov av hornhinnor i alla delar av världen. Man gör mer och mer laserbehandlingar av hornhinnan, som betyder att dessa laserbehandlade hornhinnor i framtiden inte kan användas för organdonation. Men det är främst i de fall som kroppen stöter bort normala transplantationer som man behöver artificiella hornhinnor till, säger han. ●

TRÄNING. Katja Karjalainen vill alltid vara steget före sin sjukdom. Därför tränar hon hårt på att förbättra sin koordinationsförmåga.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Katja Karjalainen – dressyrdrottningen med ohygglig otur

En natt förändrade livet för Katja Karjalainen. Hennes drömmar om att bli läkare och mamma krossades då hon drabbades av en sällsynt blodkärllsjukdom, men trots det har hon fyllt livet med mening och lycka.

STEGRÄKNARE. "Med tanke på ridning så inverkar motoriska svårigheter mycket mer än synskadan. Du klarar dig behjälpligt också utan syn. Jag räknar helt enkelt stegen", säger Katja Karjalainen.

» *Allting var som vanligt kvällen innan. När jag vaknade upp på morgonen fungerade inte min högra arm och när jag steg upp från sängen ramlade jag.* «

PÅ EN VÄGG i stallet står burkar och lådor uppradade med hästfoder och kosttillskott. **Katja Karjalainen** blandar en grötblandning av de olika foderpreparaten.

– När du får se hästen kommer du att förstå. Det är en stor häst på över 700 kilogram, så den behöver sin mat. Det är jag som ansvarar för att varken jag själv eller hästen får i sig några otillåtna dopingpreparat, säger Karjalainen och rör om i gröten.

Karjalainen förbereder sig för de Paralympiska spelen som ordnas i september i år. I London 2012 vann hon en silvermedalj, men det viktigaste är inte att vinna. Hon vill mäta sig med andra och tycker om stämningen som finns på mästerkap.

– Må bästa ryttare vinna, även om jag alltid har lyckats ge mitt bästa i just mästerskapssammanhang. Jag har goda nerver men i ridsport är konditionen viktig. Och efter sex veckor på sjukhus är jag långt ifrån min toppnivå.

Katja Karjalainen tävlar i dressyrridning som i korthet innebär att ryttaren får hästen att utföra rörelseserier så exakt som möjligt i takt med musiken.

– I London red jag i takt till Mumin. Nu vill jag hitta något annat finländskt som har bra takt och charm.

Behçets sjukdom ändrade allt

Som barn var Karjalainen tokig i hästar. Ju mer hon var tillsammans med dem desto mer ville hon lära sig. Men som så många andra hästflickor växte hon upp och lämnade sporten när hon var 22 år gammal.

Det var inte förrän hon som 26-åring insjuknade i den sällsynta vaskulitsjukdomen Behçets sjukdom som hon hittade tillbaka till hästarna. Vid den här tiden jobbade hon som anestesisköterska i Kuopio och drömde om att bli läkare. Hon hade redan köpt böckerna till inträdesförhöret, men så kom den ödesdigra natten.

– Allting var som vanligt kvällen innan. När jag vaknade upp på morgonen fungerade inte min högra arm och när jag steg upp från sängen ramlade jag.

Efter diagnos började behandlingarna och hennes långa kamp mot sjukdomen. Hon fick cytostatika- och kortisonbehandling i några års tid som gjorde henne infertil.

– Jag var förkrossad. Vad skulle jag ta mig till när jag varken kunde bli mamma eller läkare? Jag tänkte tillbaka på de härliga hästarna och fick höra att det finns möjlighet att tävla i sporten. Jag tycker det är viktigt att också få tävla. Det ger träningen ett mål och ett mervärde i livet.

I internationella tävlingar tävlar man i olika klasser beroende på hur svår funktionsnedsättning man har. Ryttarna får en profil baserat på motorisk styrka, rörlighet och funktionsnedsättning. I dressyr finns fyra grupper, där fyra är de som har de lindrigaste funktionsnedsättningarna och grupp 1a de med svårast funktionsnedsättning. Karjalainen blev under förra säsongen flyttad från grupp 1b till 1a. I grupp 1b ingår skritt och trav och i grupp 1a enbart skritt.

– Till en början var det en chock. Jag ansåg att jag fortfarande platsade i den mer krävande gruppen, men nu har jag insett att

jag flyttades till rätt grupp. Min balans räcker inte längre till trav.

Alltid vara steget före

I dag håller Karjalainen sjukdomen under kontroll tack vare envis och hård träning.

– Jag vill vara steget före min sjukdom och utveckla min balans och koordinationsförmåga. Sporten har gjort det möjligt för mig att hålla mig i gott skick. Neurologer har sagt att jag inte skulle gå så bra som jag gör om jag inte skulle hålla på med ridning.

Karjalainen har ingen tredimensionell syn och har motoriska svårigheter med alla extremiteter. Dressyr kräver precision och balans. Just det som Karjalainen har svårt med. Därför håller hon sig alltid ett steg före sjukdomen.

En vanlig träningsdag börjar med morgongymnastik. Efter det går hon ut på en lång promenad med sin hund och är klockan

8 i simbassängen. Klockan 10 tränar hon pilates, rastar hunden och kommer till stallet. Där väntar ridträning med hästen. När hon till slut kommer hem är hon alldeles utpumpad.

– Hästsport är en sport som kräver envishet. Du kan inte ställa hästen på hyllan som du kan göra med en tennisracket. Hela din vardag kretsar kring hästar, säger hon.

Motgångar, motgångar, motgångar

Karjalainens vår har inte varit lätt. Som hon själv beskriver våren har hon varit negativa lotteriets stora vinnare. Förutom att hon varit med om en älgkrock där hennes axel gick ur led fick hon i februari en svår läkemedelsbiverkning som ännu plågar henne.

– Läkarna erbjöd ett läkemedel som skulle minska mina ögondarrningar, men allt gick snett. Min kropp reagerade på läkemedlet och jag fick kraftiga kramper. I sex

» *Även om livet förändras och förändras radikalt, så betyder det inte att livet är förbi. [...] Mitt motto är att det omöjliga enbart blir möjligt av egen beslutsamhet.* «

◀ **MEDALJ.** Katja Karjalainen är en arbetsmyra. Tack vare intensiv träning kan hon slappna av och göra sitt bästa på tävlingarna.

veckor var jag inlagd på sjukhus på grund av biverkningar som bara en på miljonen får. Läkemedlet är borta från kroppen nu, men symptomen har blivit kvar. Varje dag får jag kramper och mitt tal kan bli otydligt och långsamt. Min kropp lever ett eget liv, men jag vägrar att ge upp! Jag har bråttom att få tillbaka konditionen inför Rio.

Livet tar och livet ger

Under samtalet gång brister Katja Karjalainen flera gånger ut i skratt. Trots alla motgångar är hon glad och framåtsträvande.

– Även om livet förändras och förändras radikalt, så betyder det inte att livet är förbi. Man kan hitta något nytt som leder till något som man inte ens i sin vildaste fantasi kunnat föreställa sig. Mitt motto är att det omöjliga enbart blir möjligt av egen beslutsamhet.

Beslutsamhet har Karjalainen gott om. ”Jag tror att vi alla bär på laster och pro-

blem. Den enda som kan göra någonting åt dem är du själv. Vi kan inte göra något åt omständigheterna, men vi kan göra massvis utgående från dem. Jag vill veta vart det här annorlunda livet för mig. Faktiskt så oroar jag mig mer på vad jag ska fylla mitt liv med än om min hälsa.”, säger hon.

Alla ägg i samma korg

– Efter Rio lämnar jag hästarna. I de senaste 20 åren har hästar dominerat mitt liv. Min familj har levt på hästarnas villkor, utan semester eller paus. Nu är det dags att gå vidare.

Efter Rio säljer Karjalainen hästen WOIKOSKI High Flow och hästkärran och börjar med något nytt. Vad det blir vet hon inte.

– För några år sedan insåg jag att hela mitt liv kretsar kring hästar och att mitt sociala liv funnits i stallet. Jag haft alla ägg i samma korg. Nu bygger jag upp en ny vardag och ger mer tid åt vännerna. ●

AKTUELLT

Finland ratificerade FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

DEN 11 MAJ 2016 meddelade Utrikesministeriet att Finland nu ratificerar FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt det frivilliga protokollet om klagorätt. Konventionen träder i kraft den 10 juni.

– Äntligen kommer denna utdragna process i mål! Nu gäller det att göra alla medvetna om innehållet i konventionen för att vi ska nå ett jämlikare samhälle, säger organisationsledare **Matthias Jakobsson** på Förbundet Finlands Svenska Synskadade.

FN-konventionen har både en symbolisk och en juridisk stor betydelse. Den kanske största förändringen är att Finland nu ska samla in information om situationen för personer med funktionsnedsättning och rapportera till den kommitté som övervakar konventionen.

I förordet och i artikel 1 slås fast att syftet med konventionen är att se till att människor med funktions-

BLÅTT. Finland lyser inte längre som en ljusblå prick på kartan. Mörkblå länder har ratificerat, ljusblå har bara undertecknat och orange har varkendera.

nedsättning får full och lika tillgång till sina mänskliga rättigheter. Konventionen ger alltså inte några nya rättigheter. Den tydliggör vad redan befintliga rättigheter innebär i förhållande till människor med funktionsnedsättning samtidigt som det juridiska skyddet blir bättre

Finland var bland de första länderna som undertecknade konventionen, men därefter har ratificeringen dröjt. I mars 2015 godkände riksdagen regeringens proposition om ratificering och nu i maj 2016 blir det då verklighet.

En viktig punkt i främjandet av mänskliga rättigheter

är det omfattande förbudet mot diskriminering på grund av funktionsnedsättning. Redan i inledningen till konventionen gör man skillnad på orden funktionsnedsättning och funktionshinder.

Ordet funktionsnedsättning beskriver att en person har en nedsättning av en fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Funktionshinder å andra sidan uppstår i mötet mellan en person med funktionsnedsättning och omgivningen. När det finns brister som begränsar en individs möjligheter att vara delaktig är det ett funktionshinder. Det betyder,

att det är samhället som ska anpassas efter individernas behov, och inte tvärtom.

Vid sidan av konventionen finns ett så kallat frivilligt (fakultativt) protokoll som varje stat kan välja om de vill ratificera. Finland valde att ratificera också detta protokoll. Protokoll ger individer eller handikapporganisationer möjlighet att klaga till övervakningskommittén om hans eller hennes rättighe-

ter i konventionen anser vara kränkta.

Tilläggsprotokollet har redan prövats i andra länder. Ett fall som uppmärksammades i höst (Finlands Synskadade nr 9/2015) var när en österrikisk blind man klagade över bristande tillgänglighet i kollektivtrafiken. Mannen fick rätt i FN-kommittén och staden måste åtgärda tillgänglighetsfrågorna. Nu kan liknande ärenden från

finländare riktas till kommittén.

Ratificeringen krävde ändringar i bland annat lagen om hemkommun, i socialvårdslagen och i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

Hela konventionen går att beställa eller ladda ned på Finlands FN-förbunds webbplats, <http://www.ykliitto.fi>.

Förbundet Finlands Svenska Synskadade firade 70 år

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA Synskadade, FSS, fyller 70 år i år och firade det med en jubileumsfest.

FSS grundades den 27 maj 1946 vid den dåvarande Svenska Blindskolan som fanns på Djurgårdsvägen 3 i Helsingfors. I 70 år har FSS jobbat för synskadades rättigheter i samhället.

Under veckoslutet 21–22.5.2016 samlades Förbundet Finlands Svenska Synskadade till jubileumsfest och vårmöte i Tammerfors. En av eldsjälarna inom FSS är hedersordförande **Karl-Oscar Skogster**.

– FSS är den enda organisationen i hela världen som har som sin huvuduppgift att verka för att svenskspråkiga människor med nedsatt syn i Finland ges möjligheter att på sina egna villkor leva

ett självständigt och möjligt innehållsrikt liv, säger Skogster.

Tillsammans med andra handikapporganisationer agerar FSS aktivt för att samhället ska bli mer tillgängligt för synskadade och personer med andra funktionsnedsättningar.

FSS fyller 70 år. Vilka är de största förändringarna som förbundet sett?

– FSS har sett den finländska välfärdsstaten byggas upp och på senaste tid tyvärr också börja knaka i fogarna. Ett konkret exempel härpå är att landets regering planerar att utesluta 75 år fyllda personer med en funktionsnedsättning från kretsen av personer som får service och stöd enligt den förnyade handikappservice-lagen.

Vad har FSS gjort för att förbättra livskvaliteten för finlandssvenska synskadade?

– FSS har i drygt fyrtio år bedrivit rehabilitering av synskadade. I dag har FSS en rehabiliteringskoordinator och fyra rehabiliteringsrådgivare, vilka utför uppsökande och rådgivande arbete bland landets alla cirka 3000 svenskspråkiga synskadade och håller årligen flera rehabiliteringskurser för nysynskadade och deras närstående.

På jubileumsfesten i Tammerfors berättade nyckelpersoner från FSS tidigare årtionden om sina käraste minnen. Gemenskap, trevligt program och tillbakablick var festens tema. Läs mer om festligheterna i nästa nummer. ●

Junat.net fick tillgänglighetspris

SYNSKADADES FÖRBUND DE-
LADE under Global Ac-
cessibility Awareness
Day ut ett tillgänglighetspris
till **Joonas Rouhiainen** för
hans goda tillgänglighetsakt.
Webbtjänsten Junat.net rå-
kade av en slump bli tillgäng-
lig till synskadade.

– Tillgänglighet kommer
som en biprodukt, när man
gör någonting enkelt och
bra, utan humbug. Ofta be-

tyder en tillgänglig sida för
hjälpmedel också att den är
lättanvänd för alla andra, sä-
ger Aaltostuderande Joonas
Rouhiainen.

Med Junat.net-tjänsten ser
man vilken tid och vilken platt-
form tågen kommer och går.

Priset delas ut till någon
som har gjort en insats för
tillgänglighet. Tillgänglighets-
priset delades ut för första
gången i år. ●

Sari Loijas valdes till ordförande

Finskspråkiga Synskadades
förbund (SCF) valde en ny
styrelseordförande. För för-
sta gången valdes en kvinna
till den högsta posten. **Sari
Loijas** valdes till ordförande
och **Lasse Jalonen** till vice
ordförande. FSS vice ordfö-
rande **Anders Nyberg** val-
des in som ledamot. ●

Webbtillgänglighet ska bli EU-lag – dåligt betyg för finländska städer

TORSDAGEN DEN 19.5 firas
den internationella
dagen för ökad med-
vetenhet om tillgänglighet,
Global Accessibility Awareness
Day. En viktig dag efter-
som det finns stora brister i
webbtillgängligheten. Samti-
digt håller EU:s webbdirektiv
på att bli av.

I början av maj gjordes en
viktig politisk överenskom-
melse inom EU. Företrädare
för Europaparlamentet, rådet
och kommissionen enades
om regler för att göra myn-
digheters webbplatser och
mobilappar mer tillgängliga.

Även om det bara är en in-
formell överenskommelse ty-
der allt på att webbdirektivet
snart kommer att godkännas
också formellt. Hela den of-
fentliga sektorn omfattas,
och däribland även kommu-
nernas webbplatser.

Företaget Annanpura har
under våren testat 14 kom-
muners webbplatser. Samtli-
ga har brister i webbtillgäng-
ligheten. Ingen webbplats
fick ett gott vitsord och tre
av webbplatserna fick det
lägsta möjliga betyget: Ro-
vaniemi, Seinäjoki och Åbo.
För en synskadad person, en
person med kognitiva pro-
blem eller för äldre kan det
vara mycket svårt eller till
och med omöjligt att använ-
da dessa sidor.

Utgående från Annanpu-
ras test har kommunerna
mycket att göra för att uppfyl-
la det kommande direktivet.

– Det är oacceptabelt att
miljontals EU-invånare ham-
nar på efterkälken i det di-
gitala samhället. Det nya
direktivet ska se till att alla
har samma möjligheter att
använda internet och ap-

par, delta i samhället i stör-
re utsträckning och leva ett
mer självständigt liv, säger
Günther H. Oettinger, kom-
missionär för den digitala
ekonomin och det digitala
samhället i ett pressmedde-
lande.

Nästa steg inom EU är
att överenskommelsen god-
känns formellt av Europapar-
lamentet och rådet. Därefter
har medlemsländerna 21
månader på sig att omfatta
direktivet i sin egen lagstift-
ning. ●

FS rättar

I förra numret av Finlands
Synskadade stod felaktigt
att FSS varit med om att ut-
veckla talsyntesen Samuel.
Norra Österbottens Svenska
Synskadade utvecklade tal-
syntesen. ●

AKTUELLT I DISTRIKTEN

Norra Österbottens Svenska Synskadade

NÖSS r.f. står värd för FSS r.f:s bocciaturnering 17.6 och friidrottstävlingar 18.6 vid idrottscentret på Sursik backen i Pedersöre.

Torsdagarna 9.6 och 16.6 tränar vi boccia kl. 16 i Sportishallen och friidrott kl. 18 på Sportplan vid Sursikbacken. Mera info på medlemsbandet och i ÖT:s föreningsspalt.

Sommarträff 5.7 kl. 13 i Edsevö. Som avslutning på vårterminens aktiviteter ordnar vi en sommarträff tisdagen 5.7 kl. 13 vid Ann-Britt Mattbäcks hem i Edsevö.

Förfrågningar och anmälningar görs till Ann-Sofie Grankulla, tfn 050-3795 658 / 06-7234 880. Mera information om verksamheten i medlemsbandet och föreningsspalten i Österbottens Tidning på lördagar eller på www.fss.fi under länken distriktsföreningar och Norra Österbotten.

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

Måndagsträffarna hålls på Hörnan, Parisgränden 2 A 3 i Arabiastranden kl. 13–14.30 om inget annat meddelats.

- 6.6: Avslutning för denna termin. Vi reflekterar över terminen, och vad som varit.

Kansliets telefontid måndag-onsdag mellan klockan 10.00–13.00, 0400 269 553, kansliet@ssmn.fi Välkommen att trivas på Hörnan!

Svenska synskadade i Västnyland

Med sommaren kommer också lugnare tider i föreningens verksamhet, i stället förbereder vi kommande höst och de aktiviteter som då ska försiggå.

Det är alltså den rätta tiden för alla medlemmar att komma med förslag till nya

aktiviteter och påminna om vilka av de tidigare aktiviteterna som fortsättningsvis behövs. Du kan ringa eller skriva e-post till föreningens ordförande Göran Sjöstedt på telefon 040 502 8124, e-post goran.sjostedt@hus.fi, eller sekreterare Börje Broberg, 044 5410 679, eller till föreningens e-post ssvn@brev.fi. Alla förslag mottas med tacksamhet och kommer att diskuteras i styrelsen.

Den 26 augusti får vi besök av Åbolands synskadade, som ska besöka Svartå slott. På vägen dit tar de paus i Lyan för en bit mat och efter besöket i Svartå blir det en eftersits med drycker och tilltugg i Ekenäs. Åbolänningarna har meddelat att det finns plats i bussen också för våra medlemmar. Tag kontakt med Birgitta på telefon 044 336 8060 eller Börje 044 5410 679 om du är intresserad.

Styrelsen har diskuterat en eventuell höstresa för medlemmarna. Tillsvidare är målet för resan inte bestämt, så vi återkommer med mera information. Om du har idéer

om målet för en resa, så berätta gärna om det.

Vi önskar alla våra medlemmar och alla andra en skön sommar.

Svenska Synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnylands sommarutfärd är tisdagen den 28.6. Vi startar kl. 8.50 från Borgå, Fredsgatans turisthållplats med Kaj Forsblom Ab:s buss. kl. 9.20. Ankomst till Nickby sjukhus, där Sibbo-guiden Elisabet Lundström möter oss. Besök i Nickby sjukhus festsal där guiden berättar om Nickby sjukhus historia. Därefter kl. 10.00 Morgonkaffe + semla i "sjukhuset". Efter kaffet far vi till Sibbo gamla kyrka ca kl. 11.15 till Jordbruksmuseet och kl. 11.50 start mot Savijärvi Gård. Ankomst till Savijärvi Gård kl. 12 där vi serveras välkomstdryck och får höra gårdens historia och om homeopati. Därefter får vi lunch. Efter lunchen ett besök i stallet/stallbacken där deltagaren har möjlighet att röra vid en häst eller en pony. Meddela om du har en specialdiet. Hemfärden är kl. 14.00 från Savijärvi Gård och guiden lämnas i Nickby. Ankomst till Borgå ca kl. 14.40.

40 euro per person och 20 euro för personlig ledsagare. Anmäl dig senast 6 juni till Jonas tfn 040 964 4672 eller på tisdagar kl. 9-13 till Catharina 019 581 115.

Svenska Synskadade i Östnyland far till Lurens sommar-teater på Djungelboken torsdagen den 28.7 kl. 19. 20€/medlem och 20€/ledsagare. Icke medlem 25€/person. Bussen startar från Fredsgatans turisthållplats i Borgå kl. 17.45. Anmälning senast den 18 juli till Stina tfn 0400 596 250 och Lovisaborna anmäl er till Jonas tfn 040 964 4672.

Vasa Svenska Synskadade

Trivselcafé Mimose i samarbete med Folkhälsan avslutas med en sommarlunch på Restaurang Strampen, onsdag 22.6 kl. 13. Alla mimoseldeltagare är välkomna med och bör anmäla sig senast 17.6 till Tina Back, tfn 044-788 3676.

Vi deltar även i FSS Frie-drottstävlingar och Bocciaturnering i Pedersöre 17-19.6.

Troligen kommer vi även att åka och titta på någon sommar-teater. Mera info i nästa FS då styrelsen beslutat vart vi åker. Följ även med

i kommande medlemsband och i Sydin och Vasabladets föreningspalt!

Styrelsen planerar att utöka verksamheten på Lyktan, med t.ex bok/spel/musik/baknings/filmcaféer till hösten. Har du förslag på annat, hör gärna av dig. Finns det intresse av bokcafé på engelska/tyska? Hör av dig om du vill förkovra dig i dessa språk! Möjlighet finns om intresse finns hos våra medlemmar!

Sista styrelsemötet före sommaruppehållet hålls tisdag 7.6.

Ett stort tack till alla som bidrog med saker till vår auktion som hölls lördag 14.5 – allt från blommor, kakor, limpor och sylt till stickat och andra fina saker! Eftersom vi inte hann auktionera ut allt som kommit in, planeras för en fortsättning till hösten någon gång. Håll utkik i alla medier. Bidragen som kom in går till föreningens verksamhet.

Styrelsen och Febe önskar alla läsare, samarbetspartner, andra distriktsföreningar och personalen och styrelsen på Förbundet en riktigt skön, solig och avkopplande sommar!

Distriktssekreterare Febe Mörk håller sin semester under tiden 27.6 – 5.8.2016. Under den tiden är både kansliet och Lyktan stängd.

E-post kan du alltid skicka, vasasynskadade@gmail.com.

Du hittar även info om oss på <http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa> samt på vår facebookside: <https://www.facebook.com/vasasynskadade>.

Har du ärende till föreningen under sommaren kan du vänligen kontakta föreningens ordförande Andreas Kanto på tfn 050-537 6110 eller per e-post: andreas.kanto@gmail.com

Åbolands Synskadade

Kommande händelser och medlemsaktiviteter.

- Raseborgs sommar-teater Sound of Music söndagen den 3 juli tillsammans med Svenska hörselskadade i Åboland rf. Förhandsanmälningar senast 20 juni. Priset för vuxna är 70 euro för hörsel-/synskadade medlemmar och 80 euro för icke medlemmar. I priset, som är billigare för barn, ingår: Teaterbiljett, kaffe med bröd i pausen, lunch före teatern och busstransport från Åbo, Pargas och Kimito. Kontakta Birgitta Kronberg, tfn 02 458 4189.

- Bowlingen i Pargas har sommarpaus, föreningen

tackar vänligt alla flitiga bowlere. Vi återkommer senare på sensommaren till ny start för bowlingen.

- Res tillsammans med Svenska hörselskadade i Åboland rf. till Norge 31.7–8.8.2016 söndag–måndag och 13.8–21.8.2016 lördag–söndag.

Norge – fascinerande natur, fjordar, fjäll och fantastiska vyer som etsar sig fast i minnet. Lillehammer, Stryn, Ålesund, Trondheim och Hamar. Hurtigrutbåt från Geiranger till Ålesund. Från Ålesund via Molde Atlantkustvägen till Trondheim. Kontakta Birgitta Kronberg, tfn 02 458 4189

- Utflykt till Svartå Slott tillsammans med Västis 26.8. Vi återkommer med mer info gällande detta närmare händelsen.

- Distriktskoordinatör är permitterad Julimånad och på semester Augustimånad. Kontakta Styrelseordföranden vid brådskande ärenden eller andra kontaktpersoner under denna tid.

Kontaktuppgifter till föreningen är: Ordförande Birgitta Storbacka telefon 0405 867 179. Vice ordförande Rolf Rönqvist telefon 0400 736 567. Gun Fröberg telefon 0408 336 630. Distriktskoordinatör Håkan Ström telefon 0400 151 322 tisdag till torsdag klockan 10.00 till 16.00.

Kontakter och anmälningar till dessa personer.

Med vänlig sommarhälsning till alla från styrelsen.

Ålands Synskadade

Alla kurser har nu sommaruppehåll och startar på nytt till hösten.

Syntolkningen fortsätter som vanligt med fotbollsmatcher, teaterbesök och biobesök. Info om dessa finns i lokaltidningarnas kalender samt i taltidningen. Har du önskemål, hör av dig till organisationssekreterare Bettina Gröning.

Organisationssekreterare, Bettina Gröning finns anträffbar på Ankaret, Johannebovägen 7, måndag-tisdag, torsdag–fredag kl. 9.00–13.00. Ankaret, telefonnummer 018-19670. E-post: aland.syn@aland.net.

Skriv till FS

Insändare, kommentarer, tips eller frågor?

Skriv gärna till Finlands Synskadade på adressen Förbundet Finlands Svenska Synskadade, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors, eller e-post soren.jonsson@fss.fi.

KONTAKT

Funderar du på något kring FSS?

**Tveka inte att ta kontakt för att diskutera dina tankar med oss.
Vi finns här för din skull!**

Ordförande Sune Huldin
Telefonnummer: 040 566 8792
E-post: huldin.sune@gmail.com

Organisationsledare Matthias Jakobsson
Telefonnummer: 044 080 8004
E-post: matthias.jakobsson@fss.fi

Vi lyssnar på alla tankar och idéer om vårt förbund!